

УДК.371.13

УПРАВЛІННЯ ВИЩИМ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ

Соболь Олена Олександрівна, магістрантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, вчитель початкових класів Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів №108

Шило Світлана Олександрівна, магістрантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, заступник директора з НВР, Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 108

Кравченко Ганна Юрївна, доктор. пед. наук, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація — У статті розкрито зміст поняття «ефективність управління»; досліджено теоретичні основи аналізу діяльності вищого навчального закладу; обрані й обґрунтовані заходи щодо збільшення ефективності управління ВНЗ; проведена оцінка економічної доцільності запропонованих заходів.

Ключові слова — управління, ефективність, критерії оцінювання, економічний аналіз

Розвиток економічних відносин сьогодні вимагає від вищих навчальних закладів дотримання низки правил, в т.ч. підприємницького характеру, для успішного функціонування в ринковому середовищі.

Це зумовлює застосування різних методів економічного і фінансового оцінювання діяльності при прийнятті управлінських рішень. Саме в таких умовах набуває актуальності своєчасне виявлення ознак, що свідчать про певний ступінь ефективності діяльності вищого навчального закладу. Ці обставини сприяють пошуку нових підходів до оцінювання ефективності управління ВНЗ як суб'єкта ринкових відносин.

Питанням економічного аналізу діяльності вищих навчальних закладів як суб'єктів ринкових відносин присвячено дослідження таких вчених, як В. Андрущенко [1], Т. Боголіб [2], О. Брадул [3], Р. Булатова [4], А. Віннюков-Прищенко [5], І. Грищенко, І. Каленюк, А. Кирилов, О. Клименко, Ю. Пушкарьов [7], В. Савчук, Ю. Чорная, Н. Яригіна [6] та інших.

Роботи більшості науковців переважно присвячені аспектам логіки, методики та інструментарію аналізу діяльності ЗВО. Так, Н. Яригіна [6] висвітлює питання аналізу ефективності управління на основі сегментації ринку освітніх послуг, проте не наводить основні критерії такої сегментації.

Деякі автори дотримуються позиції, що для оцінювання ефективності управління ЗВО варто виділити окремі блоки показників. Зокрема, Ю. Чорная [6] у своїх дослідженнях описує елементи якості освітніх послуг, що впливають на ефективність діяльності ЗВО.

Велика увага приділяється критеріям якості, які повинні розглядатися в комплексі. Їх різноманітність отримала відображення в моніторингу діяльності ЗВО, що, на думку автора, є одним з методів оцінювання ефективності навчального закладу, який дозволяє отримати найбільш об'єктивну оцінку результатів його діяльності.

Ю. Пушкарьов та О. Латуха [7] для оцінювання ефективності управління ЗВО виділяють лише один критерій – якість освіти, яка дозволяє впроваджувати та створювати новітні технології.

Деякі дослідники розширюють вимоги до критеріїв оцінювання ефективності управління. Зокрема, Р. Булатова, Ю. Тугуз, Н. Філін [4] виділяють 3 групи параметрів оцінювання:

1) чинники внутрішнього середовища (внутрішня технологічність);

2) чинники тактичного рівня управління (зовнішня технологічність) – визначаються

якістю послуг, запитами споживачів, рівнем конкуренції;

3) чинники стратегічного рівня управління (макросередовища) характеризується інноваційним потенціалом та здатністю організації до цілеспрямованих змін.

А. Кириллов [9], досліджуючи питання підвищення ефективності управління ЗВО, наводить показники ефективності з трьох компонентів – менеджмент якості, інноваційний підхід до управління та інформатизація процесів, які дозволяють розвиватися навчального закладу в сучасних умовах.

Окремі дослідники (В. Дунаєв, А. Кириллових, П. Петряков [7]) доводять необхідність оцінювання рівня управління через аналіз забезпечення автономії ЗВО.

Вважаємо, що найкращий спосіб оцінити ефективність управління вищого закладу освіти – це проаналізувати стан його діяльність, що передбачає збір необхідної інформації про ЗВО, враховуючи дані про господарську діяльність за останні роки, фінансовий стан, рентабельність та перспективи розвитку.

Таким чином, ефективність діяльності є індикатором рівня управління, що обумовлює розвиток вищого закладу освіти, а також об'єкт, що виражає певні господарські процеси, який в контексті нашого дослідження визначено об'єктом аналізу.

Вищенаведене дозволяє стверджувати, що, не дивлячись на специфіку діяльності ЗВО, їх аналіз зазвичай виконується на основі загальної схеми, за логікою проведення економічного аналізу будь-яких підприємств, установ та організацій, що включає в себе спеціальні розділи та складові, які узагальнено в модель (рис. 1).

На основі виділених складових розроблено модель економічного аналізу діяльності ЗВО у частині ефективності управління в умовах реальної автономії.

Модель включає в себе завдання, об'єкти, суб'єкти та етапи аналізу.

Оригінальністю моделі є об'єкти аналізу, представлені блоками індикативних

показників ефективності діяльності: аналіз фінансового стану, аналіз кадрового забезпечення, аналіз взаємозв'язків фонду оплати праці з контингентом за джерелами фінансування та якісним складом НПП, аналіз контингенту студентів.

Кожен блок містить ряд індикативних показників ефективності діяльності ЗВО.

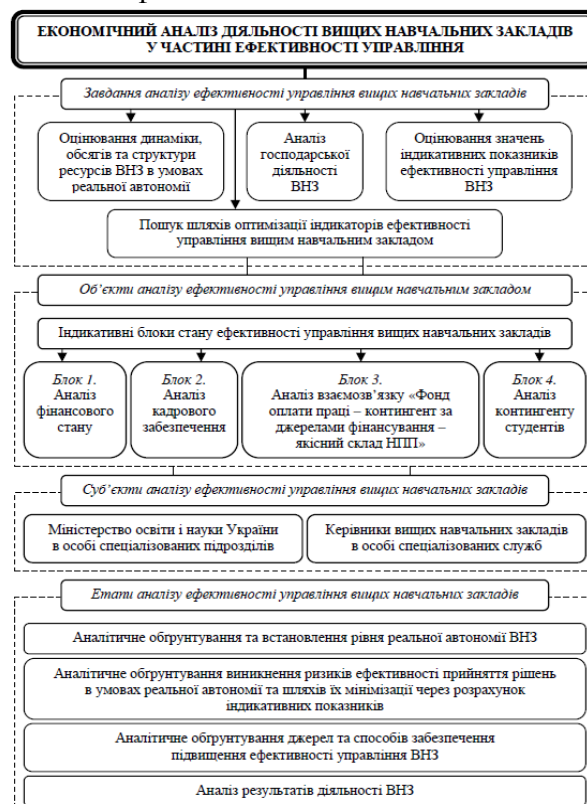

Рис. 1. Модель економічного аналізу діяльності ЗВО у частині забезпечення ефективності управління

Таким чином, з метою розширення методичних підходів до аналізу діяльності закладу вищої освіти в частині ефективності управління нами виділено складові аналізу: етапи, площини дослідження, джерела інформації та методи їх обробки.

Список використаної літератури

1. Андрущенко В. Університетська освіта: тенденції змін // Вища освіта України.– 2012.– №2. – С. 5–15.
2. Боголіб Т.М. Система і методи фінансового аналізу фінансово господарської діяльності ВНЗ // Фінанси України.– 2006.– №5. – С. 50–62.
3. Брадул О.М. Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту корпорацій: Монографія.

– К.: Київ. національний. торг.-екон. університет, 2009. – 356 с.

4. Булатова Р.М., Тугуз Ю.Р., Филин Н.Н. Оценка эффективности вузов на основе нечетких методов // Фундаментальные исследования.– 2013.– №11-2. – С. 238–243.

5. Вінюков-Прощенко А.С. Забезпечення економічної стійкості вищого навчального закладу шляхом оптимізації управління ресурсами: Дис... канд. екон. наук: спеціальність 08.06.01. – К., 2006. – 173 с.

6. Каленюк І.С. Критерії ефективності витрат на освіту // Економічний часопис.– 2001.– №4. – С. 40–42.

7. Кириллов А.Г. Повышение значений показателей эффективности системы управления вузом // Наукovedение: Интернет-журнал.– 2014.– №2 // naukovedenie.ru.

Автори

Соболь Олена Олександрівна, вчитель початкових класів, Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 108, rythmes.scolaires108@gmail.com

Шило Світлана Олександрівна, заступник директора з НВР, Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 108 shylosvetaa73@gmail.com

Кравченко Ганна Юрївна, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (innovatica@ukr.net).

Тези доповіді надійшли 25 січня 2019 року.

Опубліковано в авторській редакції